

**NORSKE
LAKSEELVER**

Organisasjon for fiskerettshavere i
lakse- og sjørrettførende vassdrag

Postadresse: Postboks 9354 Grønland
N-0135 Oslo
Kontoradresse: Schweigaardsgate 34 C, Oslo
Telefon: 2205 4553/ 45 02 16 37
E-post: post@lakseelver.no
Org nr: 971281693
Bankgiro: 8101 05 37886
Internett: www.lakseelver.no

Miljøverndepartementet
Avdeling for naturforvaltning,
Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo.

deres ref; 12/3755

vår ref; 0913

Oslo; 15.02.2013

Høringsuttalelse vedrørende forslag til kvalitetsnorm for villaks

Vi viser til høringsbrev av 15.01.2013 om kvalitetsnorm for villaks, samt vedlegg A og B.

Norske Lakseelver støtter intensjonen om at kvalitetsnormen for villaks skal være et verktøy for å nå målene i villaksforvaltningen, slik de er nedfelt i lov om lakse- og innlandsfisk og lov om naturmangfold, samt redegjort for i Stortingsproposisjon nr 79 (2001-2002) og 32 (2006-2007) om nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder. Sammen med eksisterende vurdering av gytebestandsmåloppnåelse (som gir føringer for høstingsnivået i det enkelte vassdrag), kan kvalitetsnormen skape en standardisert metode for hvordan laksebestanders tilstand skal vurderes ut fra potensialet for hvert enkelt vassdrag. Dette vil være et viktig verktøy både for nasjonal og lokal forvaltning, og gjøre det enklere både å forankre avbøtende og forebyggende tiltak, samt å treffe med disse for å styrke sårbare laksebestander. Samtidig er innføring av kvalitetsnormen et viktig signal om at beskyttelse og styrking av norske laksebestander er prioritert av Miljøverndepartementet.

Vi har imidlertid noen innvendinger til forslaget, og vil gå gjennom Vedlegg A, Kvalitetsnorm for villaks, artikkel for artikkel.

Artikkel 1

Slik normens formål beskrives i artikkelen er intensjonen å gi villaksen svært god beskyttelse. Vi mener dette bør legge viktige føringer for innholdet i de resterende artiklene. Ikke minst relatert til de smutthullene forslaget legger opp til gjennom de beskrevne mulighetene for å avvike fra normen. Vi har en rekke kommentarer til disse.

Artikkelens andre ledd sier at normen skal gjelde for villaksbestandene som omfattes av lakse- og innlandsfiskeloven. Dette medfører vel ikke riktighet all den tid det foreslås at 99 laksebestander skal klassifiseres etter normen.

Vi mener artikkel 1 må redegjøre for utvalget av elver som normen skal gjelde for. Lenger ned fremkommer det at vi vil innsnevre artikkel 5, annet ledd (og for øvrig flytte dette til artikkel 8). Vi mener avveining mot andre samfunnsinteresser bør gjøres i forbindelse med utvelgelsen av de laksebestandene normen skal gjelde for, og ikke i forbindelse med evt. ønsker om å fravike normen. Selve utvelgelsen anser vi derfor som svært avgjørende, og artikkel 1 bør redegjøre for kriteriene som legges til grunn for denne.

Artikkel 2 – Normens innhold

Høstingspotensial er et viktig mål i villaksforvaltningen. Dette er blant annet nedfelt i formålsparagrafen i Lov om laksefisk- og innlandsfisk, sitat:

” § 1. Lovens formål.

Lovens formål er å sikre at naturlige bestander av anadrome laksefisk, innlandsfisk og deres leveområder samt andre ferskvannsorganismer forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens mangfold og produktivitet bevares. Innenfor disse rammer skal loven gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere.”

Siden 2009 skal andelen fisk som gjenutsettes etter fangst registreres og rapporteres. Norske Lakseelver mener gjenutsetting er et fornuftig forvaltningstiltak for å sikre spesielt verdifulle individer med stor betydning for laksebestandene. Gjenutsetting må imidlertid ikke være en erstatning for tradisjonelle bevaringstiltak. Når kvalitetsnormen foreslår at delnormen for høstingspotensial skal kalles oppnådd ved et høstingsnivå > 80 % av normalnivå, mener vi normalnivået skal ha som utgangspunkt at gjenutsatt fangst ikke skal inkluderes i dette.

Artikkel 3 – Kvaliteten til villaksbestander

Norske Lakseelver mener det er fornuftig at kvalitetsnormen regnes som oppnådd ved tilstand ”God”.

Vi mener det ikke skal være unntak for dette, og at artikkel 3, annet ledd må tas ut.

Tilstandsklassene er nødt til å bety det samme i alle elver. Vi forstår intensjonen med annet ledd, men her mener vi det er prinsipielt bedre å gi en riktig klassifisering og godta avvik fra kvalitetsnormen enn å regne kvalitetsnormen for oppnådd ved lavere kvalitet enn god. Avvik fra normen blir ivaretatt av ledd i artikkel 5, 7 og 8.

Vi forstår det slik at dette leddet er tatt med som et særtilfelle for effekter av fysiske inngrep gjort før normen trådte i kraft. Selv om det dreier seg om slike inngrep, mener vi allikevel at det ikke uten videre skal godtas at kvalitetsnormen ikke er oppnådd. Videre mener vi at det uansett årsak til avvik skal gjennomføre et utredningsarbeid slik artikkel 7 legger opp til. Dette

arbeidet vil vise om det er fornuftig å akseptere avvik fra normen eller om det kanskje er enklere enn man skulle tro å gjennomføre tiltak for å innfri normen.

Artikkel 5

I artikkel 5, annen del, heter det:

"I tilfeller hvor hensynet til andre viktige samfunnsinteresser veier tyngre enn hensynet til en villaksbestand kan normen fravikes av den aktuelle vedtaksmyndighet."

Dersom normens formål og virkeområde skal være slik det er beskrevet i artikkel 1 og i høringsbrevet, mener vi anledningene til avvik skal være svært få og kriteriene strenge.

Vi aksepterer at man i et samfunn må foreta avveininger der man setter ulike samfunnsinteresser opp mot hverandre, men i dette tilfellet mener vi slike avveininger bør gjøres før man inkluderer elver og vassdrag inn i normens virkeområde. Så snart en bestand er inkludert mener vi avvik for nye inngrep ikke skal kunne aksepteres.

Vi mener muligheten til avvik fra kvalitetsnormen utelukkende skal gjelde inngrep som er gjort før normen trådte i kraft, med de forutsetninger som ellers ligger i artikkel 7 og 8.

Vi foreslår at artikkel 5, annet ledd flyttes til artikkel 8, og at teksten endres jfr. vårt forslag som presenteres der.

Artikkel 7

Som følge av vårt forslag om å ta ut annet ledd i artikkel 3, må teksten i artikkel 7 endres på steder som omhandler dette leddet.

Vi foreslår:

Når klassifisering av en villaksbestand viser at bestanden ikke oppfyller kvalitetsnormen jfr. artikkel 3, skal Miljøverndepartementet samordne innhenting av kunnskap om påvirkningsfaktorer som kan være av betydning for at kvalitetsnormen ikke er oppfylt. Resten av leddet kan stå uendret.

I annet ledd foreslår vi at ordlyden *Miljøverndepartementet skal* erstatter *Miljøverndepartementet bør*.

Vi foreslår også at leddets siste setning endres til: *Tiltak for å nå normen treffes innenfor den enkeltes myndighets ansvarsområde i fellesskap med Miljøverndepartementet.*

Som nytt fjerde ledd foreslår vi:

Jfr. artikkel 8 kan det være aktuelt å tillate et spesifisert avvik fra kvalitetsnormen. I slike tilfeller kan det fattes vedtak om at kvalitetsnormen ikke lar seg innfri, eller at tiltak som gjør det mulig å innfri kvalitetsnormen ikke skal gjennomføres. Elver og vassdrag som berøres av ordningen med nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder skal aldri omfattes av dette unntaket. Her skal tiltak gjennomføres for å sikre at kvalitetsnormen oppnås.

Artikkel 8

De foreslåtte endringene for artikkel 3,5 og 7 fører også til behov for endringer i artikkel 8. Vi foreslår følgende tekst:

"I elver/vassdrag, eller fjorder som innvirker på disse, hvor det før normen trådte i kraft har vært gjort inngrep som har redusert produksjonskapasiteten, kan man la hensynet til andre viktige samfunnsinteresser veie tyngre enn hensynet til en villaksbestand og fravike kvalitetsnormen.

Ethvert god tatt avvik fra kvalitetsnormen skal spesifiseres, og en beslutning om akseptabelt avvik fra normen tas av aktuelle vedtaksmyndighet og Miljøverndepartementet i fellesskap, i forbindelse med arbeidet etter artikkel 7 annet og tredje ledd.

Dette betyr at elver der det er foretatt inngrep kan inkluderes i normen, og at man i visse tilfeller må godta at laksebestanden har en kvalitet som er dårligere enn god. Enhver elv som er inkludert i normen skal beskyttes mot ethvert inngrep/aktivitet i elv og tilhørende kystavsnitt, som etter føre-var-prinsippet kan tenkes å påvirke laksebestanden i ytterligere negativ retning.

Forholdet til andre pågående prosesser

Vi vil peke på den samtidige prosessen som pågår for å operasjonalisere regjeringens mål for en bærekraftig havbruksnæring. Effekten på ville bestander av laksefisk er sentralt i bærekraftsstrategien og både akseptable nivåer og effekter av lakselus og rømt oppdrettslaks er forsøkt konkretisert i forslaget utarbeidet av Havforskningsinstituttet og Veterinærinstituttet. Vi ser det som helt vesentlig at kriteriene som legges til grunn for akseptabelt avvik i genetisk integritet og akseptabel effekt av lakselus i hhv. kvalitetsnormen for villaks og bærekraftsindikatorer for havbruksnæringen, stemmer overens. Uansett bør det av hensyn vil villaksen være prinsippene i kvalitetsnormen for villaks som legges til grunn for operasjonaliserte bærekraftsindikatorer.

Videre står vi nå foran en rekke revisjonsprosesser knyttet til konsesjonsvilkårene i regulerte vassdrag. Vi vil poengtere viktigheten av at kvalitetsnormen også legges til grunn for dette arbeidet.

Avsluttende kommentarer

I høringsbrevet tas det til orde for at elver kan tas ut av ordningen med nasjonale laksevassdrag dersom man åpner for å godta dårligere bestandsstatus enn "God". Dette er et tvetydig punkt. Hensikten er kanskje å belyse hvor sterk beskyttelse ordningen med nasjonale laksevassdrag faktisk gir villaksen, men leses nok av de aller fleste som at man her antyder at villakshensyn må kunne vike. I forbindelse med denne kvalitetsnormen burde man isteden revurdert ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder slik at denne oppfyller de intensjonene Rieber-Mohn-utvalget opprinnelig hadde med forslaget.

I henhold til våre forslag vil det for nasjonale laksevasdrag og laksefjorder ikke kunne godtas noen dårligere bestandsstatus enn "god", selv om det er gjort inngrep før normen trådte i kraft.

Kvalitetsnormen skal ha en sektorovergripende funksjon. Vi anser det som svært viktig at det er Miljøverndepartementet som skal ha retten til en avgjørende stemme i alle vedtak som berører avvik fra kvalitetsnormen og beslutninger som angår om tiltak for å oppfylle normen skal iverksettes eller ikke.

Med vennlig hilsen

Torfinn Evensen

Generalsekretær Norske Lakseelver